

Det nationella provet i Engelska 5 vårterminen 2024

*Projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS)
Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet,*

1. Inledning

I denna rapport presenteras resultaten från det nationella provet i Engelska 5 som gavs vårterminen 2024. Rapporten utgör en delredovisning inom ramen för överenskommelsen mellan Skolverket och Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, projektet Nationella prov i främmande språk (NAFS), vid Göteborgs universitet om att utveckla nationella prov i engelska för gymnasieskolan och motsvarande kurser inom den kommunala vuxenutbildningen (Skolverkets dnr 2.7.4-2023:1949).

De resultatsammanställningar som finns med i rapporten grundar sig på flera olika insamlingar av data. Dessa innefattar dels statistik från Statistiska Centralbyråns (SCBs) insamling av provresultat dels data från projektet NAFS i form av både utprovningsoch provresultat. NAFS datainsamling består av provdata på delprovs- och uppgiftsnivå och av en mängd kvalitativa resultat från elev- och lärarenkäter i samband med storskaliga utprovningar av de aktuella provuppgifterna samt av en lärarenkät efter provets genomförande.

Svensk författningssamling (SFS 2017:1108) anger att syftet med de nationella proven är att stödja betygssättningen. Utöver detta kan proven bidra till att stärka skolornas kvalitetsarbete genom analyser av provresultaten i relation till uppfyllda betygs- eller bedömningskriterier på skolnivå, huvudmannanivå och på nationell nivå.

Skolverket ansvarar, på uppdrag av regeringen, för samtliga nationella prov. De nationella proven regleras i skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039), samt i Skolverkets författningssamling (SKOLFS). Olika universitet i landet ansvarar för utvecklingen av de nationella proven i de aktuella ämnena utifrån analyser av läroplan, ämnes- och kursplaner.

För elever som påbörjat sina studier före höstterminen 2023 är nationella prov i bland annat ämnet engelska obligatoriska att användas i den högsta avslutande kursen på programmet och, i förekommande fall, inriktningen. För elever som påbörjat sina studier höstterminen 2023 eller senare ska nationella prov på högskoleförberedande program användas i den högsta avslutande engelskkursen i studievägen. Det är rektor som beslutar huruvida skolenheten ska använda ett icke obligatoriskt prov. Nationella prov ska på yrkesprogram användas dels inom den inledande kursen i studievägen i ämnena svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik dels i den högsta avslutande kursen.

I engelska kopplas provens struktur, likt den aktuella ämnesplanen, till Europarådets ramverk för språkinlärning och språkbedömning, *Gemensam europeisk referensram för*

språk: lärande, undervisning och bedömning, under 2018 kompletterad med *Companion Volume*, med syfte att skapa jämförbarhet i språksyn och nivåbestämningar i Europa. Innehållet i provet grundar sig på material från många olika delar av den engelskspråkiga världen och förhåller sig till styrdokumentens övergripande delar genom till exempel olika värdegrundsrelaterade, innehållsliga teman i uppgifter.

2. Konstruktionsprocess för nationella prov i engelska

Projektet Nationella prov i främmande språk arbetar med utveckling av de nationella proven i engelska samt betygsstödjande bedömningsstöd i tyska, franska och spanska, på uppdrag av Skolverket. Provmaterialen tas fram i nära samarbete med referensgrupper och bygger på ett antal grundläggande, forskningsbaserade principer. Arbetet bedrivs i enlighet med interna ramverk för prov och bedömningsstöd som följer Skolverkets systemramverk för nationella prov (2017). På Skolverkets webb beskrivs detta enligt följande, när det gäller prov: ”Systemramverket syftar till att reglera verksamheten för Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag utvecklar nationella prov. Avsikten med ramverket är att säkerställa högsta möjliga kvalitet i de nationella proven, och högsta möjliga trovärdighet i användning och konsekvenser av resultat på nationella prov i förhållande till de syften som proven har. Den primära målgruppen för ramverket är Skolverket och de lärosäten som på Skolverkets uppdrag konstruerar nationella prov.”

Projektets medarbetare har till övervägande del en bakgrund som erfarna och legitimerade lärare i det aktuella språket/språken och flera är också engagerade i skolutveckling, lärarutbildning, forskning, nationella projekt kring lärande, undervisning och bedömning, samt internationella nätverk.

I processen som följer en uppgift från konstruktion till publicering i prov deltar en stor grupp personer som granskar, prövar och bedömer. Olika typer av referensgrupper medverkar under olika skeden, förnyas successivt och har en bred sammansättning av lärare på aktuella och intilliggande nivåer, inklusive personer med specialpedagogisk kompetens, lärarutbildare, personer med målspråket som förstaspråk samt forskare från skilda discipliner.

Varje uppgift granskas också av hundratals elever, som medverkar i mindre, preliminära utprövningar samt i den storskaliga utprövning som föregår alla skarpa prov. I den senare deltar cirka fyra hundra elever per uppgift vid slumpvis valda skolor runt om i landet. I samband med utprövningar besvarar både elever och deras lärare enkäter om funktionalitet, som upplevd svårighetsgrad och nytta samt acceptans, avseende de utprövade uppgifterna. Dessa uppfattningar analyseras och beaktas vid provens sammansättning. Efter provets genomförande får samtliga lärare sedan besvara ytterligare en enkät och framföra åsikter om olika aspekter av provet.

Provets kravgränser och bedömningsexempel tas fram i referensgrupper med aktiva lärare och provutvecklare. Dessa lämnar på basis av styrdokument och erfarenhet förslag på såväl poänggränser som nivårelaterade, autentiska elevprestationer från de storskaliga utprövningarna. Förslagen diskuteras och analyseras vidare i relation till data från utprövningarna samt föreläggs slutligen Skolverket, som är den instans som fastställer såväl själva provet som dess gränser och kommenterade nivåexempel.

Utvecklingen av ett nationellt prov tar i regel cirka två år och utgår från analyser av styrdokument, relevant forskning samt beprövad erfarenhet inom området. Likaså finns ett antal kvalitetsparametrar med i utvecklingsarbetet, under hela processen från initial konstruktion till sammansättning av ett skarpt prov och analys av utfall. Dessa involverar främst följande:

- Innehåll, relevans och lämplighet i relation till läroplan, ämnesplan, forskning, aktuell målgrupp samt beprövad erfarenhet
- Svårighetsgrad (faktisk respektive upplevd) i relation till ämnesplanen
- Uppgifternas och provets mättekniska egenskaper, inklusive frågor om samstämmighet mellan bedömare
- Utprovande elevers och lärares synpunkter på uppgifterna
- Eventuella tematiska aspekter
- Aspekter av tid och tidsåtgång
- Genus-, ålders- och identitetsrelaterade aspekter
- Kultur- och livsstilsaspekter (såsom etniska, politiska, religiösa och sociala)
- Etiska och värdegrundsrelaterade aspekter
- Variation vad gäller innehåll och format
- Provdelenas inbördes relation, bland annat vad gäller progression inom och mellan uppgifter
- Målspråksområdets bredd, såväl språkligt som kulturellt
- Likheter och skillnader i relation till tidigare prov
- Signaleffekter, så kallad *washback* för lärande och undervisning

De nationella proven i engelska är så kallade *proficiency tests*, vilket innebär att de avser pröva och indikera testtagarens allmänna språkfärdighet i ljuset av mål och kriterier, oavsett när, hur och var hen har tillägnat sig denna. Som redovisas mer ingående i det följande är varje prov i sin tur uppdelat i tre delprov, varav ett har två delar. Delprov A fokuserar på muntlig produktion och interaktion, delprov B på reception och delprov C på skriftlig produktion och interaktion. De olika delproven har mycket likartad uppbyggnad mellan år, för att möjliggöra likvärdighet och stabilitet över tid.

Elevernas förmåga prövas i viss mån i integrerade former och svarsformaten har bred variation för att så många elever som möjligt ska få visa vad de kan på ett sätt som passar den egna profilen. Formaten varierar från aktiv språkanvändning av performanskaraktär (jfr. *performance-based assessment*), genom produktion och interaktion i tal och skrift i två delprov, till en blandning av *constructed response* (eleverna svarar genom att producera svar på engelska) och *selected response* (eleverna väljer korrekt svarsalternativ, antingen bland ett antal svarsalternativ eller genom att kombinera till exempel en text med en rubrik). Balansen i delprovet som avser pröva reception brukar vara cirka 50 procent vardera av dessa båda övergripande svarsformat, för att eleverna ska få visa sina kunskaper på olika sätt.

Eftersom proven omfattas av sekretess, kan inga konkreta exempel eller kommentarer kring de olika delarna av årets prov ges i detta forum. För ytterligare information om prov och bedömning i språk hänvisas i första hand till projektets publikationssamling men också till olika exempel på uppgiftstyper (se projektets webbplats). Utfallet av proven rapporteras av Skolverket och finns också beskrivet och diskuterat i diverse texter och presentationer av NAFS-projektets medarbetare; dessa texter nås via projektets publikationssida.

3. Provet sammansättning

Sammansättningen av provet för Engelska 5 har skett i enlighet med de kvalitetsparametrar och processer som finns beskrivna i föregående del av rapporten. Innehåll och teman utformas med hänsyn till ämnesplanen.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Det muntliga delprovet 2024 bestod av två delar och utgick från ett övergripande tema som bedömdes vara välbekant för elevgruppen. Delprovet avsåg ge eleverna möjlighet att samtala kring idéer, attityder och värderingar i olika vardagliga sammanhang. I den första delen låg fokus främst på muntlig produktion samtidigt som möjlighet till viss interaktion gavs. Den andra delen fokuserade på interaktion och här skulle eleverna, utifrån givna frågeställningar, diskutera, jämföra och reflektera över olika kända företeelser i dagens samhälle.

Som stöd för lärarnas bedömning medföljde fyra autentiska och kommenterade elevsamtal, med åtta elevprestationer på olika nivåer. Samtalen hade hämtats från de storskaliga utprövningar som alltid föregår nationella prov i engelska och därefter valts ut i referensgrupper med en bred sammansättning av verksamma lärare.

Delprov B: reception

Årets delprov hade, som tidigare år, en god variation avseende geografiska och temamässiga aspekter med representation detta år främst från Storbritannien, USA och Nya Zeeland. Delprovet hade även variation gällande öppna och bundna svarsformat. Till provet fick lärarna bedömningsanvisningar som stöd för bedömningen. En del av anvisningarna var av generell karaktär men det fanns även anvisningar till varje enskild fråga. I dessa gavs såväl exempel på svar som skulle ges poäng, som elevsvar som inte skulle ges poäng. Eftersom det ibland kan finnas ett antal olika sätt att formulera ett korrekt svar är ambitionen att visa övergripande principer för vad som krävs för poäng i varje enskild fråga. Underlaget till exemplen kommer från de storskaliga utprövningar som tidigare nämnts och innehåller autentiska elevsvar från dessa. Såväl korrekta svar som frekventa felsvar finns med. Bedömningsanvisningarna granskas och prövas av grupper av aktiva lärare utifrån ett användarperspektiv, vid minst två olika tillfällen.

Delprov B 1: läsförståelse

Läsförståelsedelen bestod av fyra uppgifter som skiljde sig åt både när det gäller innehåll och format. Den första uppgiften var en så kallad *one word gaps*-uppgift som bestod av fristående meningar med en lucka, där eleverna förväntas fylla i det ord som saknas. Förutom att pröva läsförståelse och sammanhang avser denna typ av uppgift även pröva formell kompetens som grammatik, idiomatik, kollokationer och vokabulär. Denna uppgift hade gått i flera prov och fungerade därför som en så kallad ankaruppgift, som möjliggör jämförelser mellan prov och över tid.

Den andra delen utgjordes av en sammanhållen, berättande text med ett autentiskt, vardagsnära innehåll där ord utelämnats. Detta är en så kallad *multiple cloze*-uppgift, vilket innebär att svarsformatet är slutet och att eleverna under läsningens gång förväntas kryssa i ett av fyra givna svarsalternativ. Syftet med denna uppgiftstyp är framför allt att pröva förmåga att uppfatta ett innehållsligt sammanhang och förståelse av hur en språklig framställning hänger ihop och är strukturerad, det vill säga att i ett funktionellt perspektiv förstå vilket ord som saknas.

Delprovets tredje del utgjordes av ett längre sammanhängande reportage om ett välkänt, populärkulturellt fenomen. Svarsformatet i denna del var blandat, med både öppna

frågor och flervalsfrågor med fyra svarsalternativ. Den här uppgiftstypen avser pröva läsförståelse på olika nivåer; dels förståelse av relativt enskilda, konkreta detaljer och förhållanden dels övergripande förståelse, samt viss tolkning och slutledning.

Avslutningsvis fanns i delprovet fem korta nyhetsnotiser med flervalsfrågor om det huvudsakliga innehållet i varje text där eleverna skulle kryssa i ett av fyra givna svarsalternativ.

Delprov B 2: hörförståelse

Delprov B 2 utgjordes av tre uppgifter med varierande innehåll och format. Den första uppgiften var studioinspelad och bestod av kortfattade fristående avsnitt som berörde olika företeelser utifrån samma geografiska och kulturella tema. Uppgiften genomfördes med en genomlysning och hade ett bundet svarsformat. Efter varje avsnitt skulle eleverna svara på en fråga om huvudinnehållet genom att kryssa i ett av fyra givna svarsalternativ. De röster som hördes i programmet representerade flera målspråksvarianter och accenter.

Den andra uppgiften i delprovet var ett autentiskt brittiskt radioprogram som behandlade ett populärvetenskapligt ämne av allmänintresse. Uppgiften var uppdelad i fyra delar och svarsformatet var blandat med såväl öppna frågor som flervalsfrågor med fyra svarsalternativ. Då innehållet var av relativt komplex karaktär spelades programmet upp två gånger för eleverna.

Delprovets tredje och sista uppgift bestod av ett autentiskt radioprogram som innehöll inslag av intervju och tog upp en historisk, amerikansk sporthändelse. Uppgiften var uppdelad i fyra delar och genomfördes med en genomlysning. Svarsformatet var blandat med såväl öppna frågor som flervalsfrågor.

Sammantaget förekom en bred representation av olika målspråksvarianter samt såväl manliga som kvinnliga röster i hörförståelseprovet våren 2024.

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

Den skriftliga uppgiften avser ge eleven möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i skrift. Likt tidigare år bestod 2024 års delprov C av en uppgift som gav eleverna möjlighet att reflektera utifrån såväl ett personligt som ett generellt perspektiv. De skulle skriva om ett ämne av allmängiltig karaktär, till en given mottagare, i ett givet sammanhang. Till sin hjälp hade eleverna ett antal stödfrågor som gav dem möjlighet att berätta, återge, förklara och motivera åsikter kring ett innehåll, i enlighet med gällande styrdokument. Som ytterligare inspiration till skrivandet gavs ett antal påståenden och deviser.

Som stöd för bedömningen fick lärarna bedömningsanvisningar med tio kommenterade, autentiska elevprestationer, så kallade *benchmarks*, på olika nivåer. Detta underlag hämtas från projektets storskaliga utprövningar och de slutgiltiga exempeltexterna väljs ut i referensgrupper med yrkesverksamma lärare.

Ett aggregerat provbetyg

De kunskaper som varje elev har visat vid provtillfället sammanfattas i ett provbetyg. Detta provbetyg är kompensatoriskt och tas fram genom en sammanvägningsmodell av resultaten på samtliga delprov, vilken ger de olika delproven samma vikt. Samtliga delprov bedöms mot en skala som bryter ner den befintliga sexgradiga skalan något ytterligare, främst med syfte att ta tillvara elevprestationer på bästa sätt vid aggregering.

Bedömningen av elevprestationer i åk 9 och gymnasieskolan görs därmed för engelskprovets del enligt en niogradig skala.

4. Insamling

Två olika insamlingar av elevresultat från landets skolor genomförs i samband med genomförandet av de nationella proven i engelska på samtliga nivåer. Syftet med dessa är att kunna följa upp och utvärdera kvaliteten i svensk skola, för forskning och för att kunna utveckla proven. Som en del av Sveriges officiella statistik genomför Statistiska centralbyrån (SCB), en insamling av provresultat för de elevgrupper där det finns ett obligatorium. Denna insamling resulterar i statistik som finns tillgänglig via Skolverkets hemsida från oktober det år provet gått och den skapar möjlighet att göra jämförelser över tid mellan provbetyg och kursbetyg.

Ytterligare en insamling görs av Nafs-projektet vid Göteborgs universitet och omfattar samtliga gymnasieprogram som genomfört det aktuella provet. Ett urval av elevprestationer, resultat på uppgiftsnivå samt en lärarenkät om provets genomförande samlas in. Lärarenkäten är ett samarbete med Skolverket och samlas in via en webbenkät. När det gäller uppgifter om elevprestationer lämnas de in dels digitalt, här kallade resultatprofiler, dels genom insamling av papperskopior på hela delprov. Denna insamling syftar främst till att kunna analysera utfall på delprovs-, uppgifts- och *item*-nivå och är ett led i kvalitetssäkringen och den kontinuerliga utvecklingsprocessen av proven i engelska.

Att insamlingen även innefattar program som inte har ett obligatoriskt genomförande har sin grund i viljan att kunna göra stabila jämförelser över en längre tid. Nafs-projektet samlar i detta syfte in resultat för elever födda vissa datum från samtliga grupper som genomfört provet, oavsett obligatorium, vilket är viktigt för postvalidering av provmaterialet. Efter genomförandet av provet våren 2024 har cirka 1000 inskickade resultatprofiler på delprovsnivå samlats in, varav knappt hälften ihop med hela provhäften. Därmed kan såväl kvalitativa som kvantitativa analyser av enskilda elevprestationer göras.

I samband med de storskaliga utprovningar, som ligger till grund för varje prov, genomförs varje provuppgift av cirka 500 elever. Dessa elever, och deras lärare, ges möjlighet att lämna synpunkter på var och en av provuppgifterna. Därutöver inhämtas respons från andra grupper av verksamma lärare då uppgifterna på olika sätt och med olika syften går igenom i referensgrupper före provgenomförandet. De uppgifter som ingår i prov har alla tagits väl emot av samtliga ovan beskrivna grupper.

På följande sidor redovisas först provresultat från vårterminen 2024. Därefter redovisas de lärarenkäter som efterföljer varje prov och sist de elevenkäter som genomförts för respektive uppgift vid utprovningstillfället.

Provresultat med kommentarer

Tabell 1 innehåller de provbetyg som Statistiska Centralbyrån publicerat för de 27 935 elever som läst Engelska 5 som avslutande kurs för vårterminen 2024 på något av de program där provet är obligatoriskt att genomföra. 95,5 procent av dessa elever uppnådde ett godkänt provbetyg.

Tabell 1 – SCB: Provbetyg för Engelska 5 vt2024. Antal redovisade obligatoriskt genomförda prov totalt och uppdelat på kvinnor och män samt fördelat på provbetyg F–A

Antal elever med provbetyg		Provbetyg 2024 (%)						Genomsnittlig provbetygs-poäng
		F	E	D	C	B	A	
Totalt	27935	4,5	28,3	19,1	33,2	11,1	3,8	12,9
Kvinnor	11394	5,5	31,3	18,9	29,6	10,7	4,1	12,6
Män	16541	3,8	26,1	19,3	35,7	11,4	3,6	13,1

Ovanstående ligger i linje med resultat för tidigare år. Den genomsnittliga provbetygs-poängen år 2023 för 26 102 elever var 12,6 med en andel som uppnådde minst E om 94,5 procent. Året dessförinnan, 2022 var den genomsnittliga provbetygs-poängen för 24 496 elever 12,3 och andelen som uppnådde minst E 92,6 procent. För mer information om SCB:s redovisning av provresultat, se Skolverkets webbplats/Statistik.

Den insamling av provresultat som Göteborgs universitet gjort hade en fördelning med 57 procent av provtagarna från program med obligatoriskt provgenomförande och 43 procent från övriga program vårterminen 2024. Andelen provtagare från program utan obligatorium har därmed ökat något från året innan, då motsvarande siffra var 39 procent av de inrapporterade resultaten. Efter provet våren 2024 inrapporterades totalt 601 provtagares resultat från de program där engelska 5 är obligatoriskt.

De inrapporterade delprovsresultaten vårterminen 2024 visar att delprov A, liksom tidigare år, är det delprov där elever på program både med och utan obligatoriskt genomförande får högst resultat. Totalt presterar 97,3 procent av eleverna på en nivå motsvarande minst kriterierna för E. Delprov C, det vill säga skriftlig produktion och interaktion, visar ett lägre resultat än muntlig produktion och interaktion. Här presterar 89,6 procent av eleverna på en nivå motsvarande minst kriterierna för E, vilket i stort sett är samma resultat som på motsvarande delprov vårterminen 2023.

Vårterminen 2024, liksom tidigare år, får elever på grupp nivå lägst resultat på Delprov B med sammanlagt 12,8 procent som inte presterar på en nivå motsvarande E avseende reception. Delprov B är även det delprov där det är störst skillnad i resultat mellan olika program. När det gäller könsskillnader finns en eventuell tendens de senaste åren att pojkar uppnår något högre resultat än flickor.

Den insamling som Göteborgs universitets/NAFS genomför möjliggör även analys på uppgiftsnivå, vilket är en förutsättning för att bibehålla stabilitet över tid. Utifrån analyser kan konstateras att samtliga uppgifters resultat låg i linje med vad som kunde förväntas sett till statistik från projektets storskaliga utprovningar och estimat inför uppgifternas publicering i prov.

En av uppgifterna i delprov B var en så kallad *ankaruppgift*. I samtliga prov förekommer en eller flera ankaruppgifter som har som syfte att vara ett verktyg för att jämföra och arbeta med konsistens mellan prov och över tid. De återkommer i flera prov av just denna anledning. Årets ankaruppgift hade gått i prov två gånger tidigare med ett liknande resultat som i år.

En genomgående trend som även syns i årets prov är att eleverna uppnår något högre resultat på receptiva uppgifter då de går i prov i jämförelse med respektive storskaligt utprovningstillfälle. Detta har förmodligen att göra med att motivationen att prestera så bra som möjligt är större vid provtillfället. Vid de estimat av svårighetsgrad som görs

inför sammansättning av olika läs- och hörförståelseuppgifter till ett helt receptivt delprov tas hänsyn till detta.

Enkätresultat med kommentarer

För att uppgifter ska kunna ingå i ett nationellt prov i engelska måste de i hög utsträckning vara relevanta i förhållande till nivån, ämnesplanen och provets syfte. En annan förutsättning är att de tagits emot väl av lärare och elever under konstruktions- och utprövningsskedet. De enkätresultat som redovisas i denna rapport kommer från de två stora enkätinsamlingar som genomförs av NAFS – dels elev- och lärarenkäter vid storskaliga utprövningar av uppgifter, dels lärarenkäter efter ett provs genomförande.

Lärarröster från utprövningar och referensgruppsarbete

Som en del av provets valideringsprocess ombeds lärarna som medverkar i de storskaliga utprövningarna delge sina åsikter om de uppgifter som kan finnas med i framtida prov. I den enkät som medföljer varje möjlig provuppgift tas olika frågor upp, till exempel grad av svårighet i relation till ämnesplanen. Avseende de uppgifter som ingick i årets prov ansåg de medverkande lärarna i mycket hög utsträckning att svårighetsgraden var lagom i relation till ämnesplanen för engelska 5. Såväl uppgifter som bedömningsanvisningar har även granskats och tagits emot väl i de referensgrupper av yrkesverksamma lärare som utgör en viktig del av projektets kollaborativa arbetssätt.

Lärarenkäter efter provets genomförande

Efter varje genomförande av nationella prov i engelska 5 ska medverkande lärare fylla i en enkät. I samband med vårterminsprovet 2024 svarade 194 lärare på enkäten. Antal svarande lärare följer en nedåtgående trend, vilket innebär en självselektering som ger anledning att tolka resultaten med viss försiktighet.

I lärarenkäten finns frågor och påståenden av bundet format som lärarna ska ta ställning till, men de ges även möjlighet att fritt kommentera och lämna synpunkter i öppna kommentarsfält. Gällande de enkätfrågor som har bundna svarsalternativ ställs både frågor som rör provet som helhet och frågor som rör varje delprov. På NAFS-projektets webbplats redovisas enkäten med exakta resultat i procent för samtliga bundna frågor.

En klar majoritet av lärarna ansåg att provet som helhet var bra och att provet gav ett gott stöd vid betygssättningen, vilket kan utläsas av diagrammet nedan. Följaktligen har 2024 års nationella prov i engelska, i likhet med tidigare år, som helhet tagits väl emot av de lärare som valt att svara på enkäten.

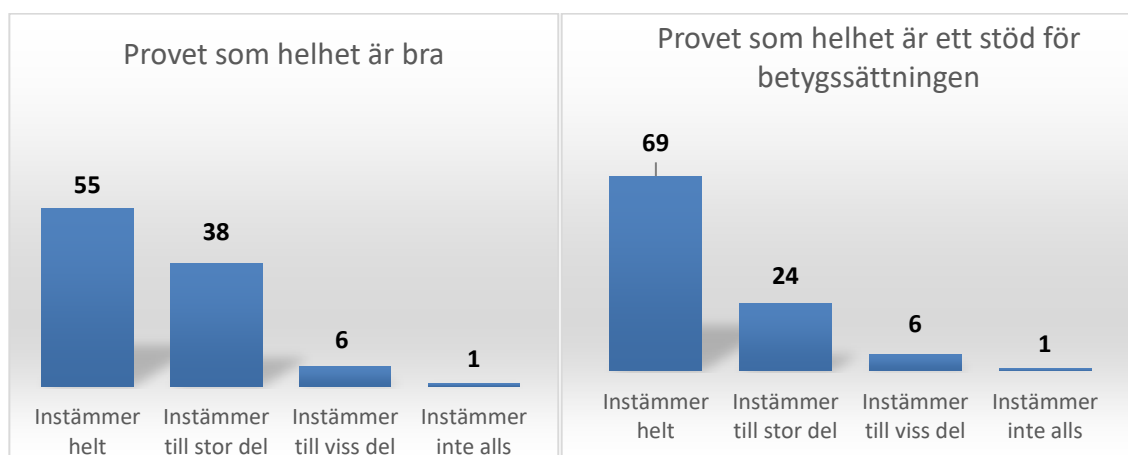

Diagram 1 och 2 – Provet som helhet, svarsfrekvens i procent.

Av enkäten framgår vidare att 133 av de 194 svarande lärarna anser att provresultaten som helhet i stor utsträckning stämmer överens med deras egna bedömningar av elevernas kunskaper. Ett antal av de medverkande lärarna har utnyttjat möjligheten att lämna övriga synpunkter kring provet som helhet i öppna kommentarsfält. Bland svaren finns ingen tydlig röd tråd i vad som tas upp utan synpunkterna är av varierad karaktär. Många lärare uttrycker att det är nöjda med provet som helhet. Andra svar handlar om exempelvis elevers stress och provets svårighetsgrad, och här går åsikterna ofta isär. När det gäller Skolverkets förändrade modell för provbetyg från höstterminen 2023 uttrycker många lärare att de är kritiska till principerna för sammanvägningsmodellen.

De som hörs mest säger att det är svårt, men utifrån vad resultaten visar tycker jag att det är en rimlig svårighetsnivå.

Flertalet elever har uppgett att de tyckte provet var bra och kändes kursenligt. De är nöjda med sitt resultat och kände sig väl förberedda. Så helhets känslan både bland personal o elever efter vårens nationella provomgång är genomgående positiv.

Jag upplever att gränsen för att nå ett godkänt betyg är alldeles för låg, vilket, i kombination med att man särskilt skall beakta resultaten från de nationella proven, bidrar till glädjebetyg.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Samtliga 194 svarande lärare uttrycker att delprov A gav eleverna möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera på engelska i tal. Med enstaka undantag uttrycker de också att uppgiften är lämplig eller mycket lämplig i relation till ämnesplanen. 78 procent av lärarna spelade in elevsamtalen vid provtillfället, vilket kan underlätta sambedömning och bidra till en mer likvärdig bedömning. Alla lärare utom en anser att de kommenterade exemplen på elevprestationer ger stöd vid bedömningen.

En fjärdedel av lärarna valde att lämna synpunkter i det öppna svarsfältet. Många av dem anser att ämnesval och upplägg fungerade väl. Vissa uttrycker att del ett av provet var för omfattande, och andra att eleverna hade svårt att interagera. Ytterligare andra tar upp logistiska och tidsmässigt krävande aspekter av att genomföra, spela in och sambedöma det muntliga delprovet. En del synpunkter uttrycks även om delprovets instruktioner, bedömningsexempel och svårighetsgrad, men åsikterna går isär.

Årets tema och innehåll upplevdes som roligt och engagerande av de flesta eleverna.

Bra med en lista att prata utifrån. Bra exempel som eleverna tyckte var lite humoristiska. Kändes som en bra uppvärmning inför Part 2. Listan hade många bra vardagliga exempel att utgå ifrån.

Min upplevelse var att flera elever på högre nivå hade svårare än vanligt att få till bredd och djup i diskussionen. Ämnet var möjligen något slätstruket. Upplevelsen var att det gynnade svagare elever men i viss mån begränsade elever med högre förmåga.

Delprov B: läs- och hörförståelse

En stor majoritet av de medverkande lärarna anser att läs- och hörförståelsedelarna helt eller till viss del ger ett tillförlitligt mått på elevers förståelse av skriven och talad engelska samt deras förmåga att tolka innehållet.

Den första läsförståelseuppgiften, som var en så kallad *One Word Gap*-uppgift, anses av en stor majoritet av de lärare som besvarade enkäten vara mycket lämplig eller lämplig i

relation till ämnesplanen. Den *multiple cloze*-uppgift som följde fann alla utom tre lärare vara lämplig eller mycket lämplig, och när det gäller det längre reportaget med blandat svarsformat samt de kortare nyhetstexterna har de fått ett ungefär lika positivt mottagande.

Hörförståelsedelen inleddes med en studioinspelad uppgift med kortfattade fristående avsnitt som berörde olika företeelser utifrån samma geografiska och kulturella tema. Därefter följde ett autentiskt radioprogram från Storbritannien som behandlade ett populärvetenskapligt ämne och delprovet avslutades med ett kortare autentiskt, radioprogram som innehöll inslag av intervju och tog upp en historisk händelse med anknytning till USA och sportslig framgång. Svaren i enkäten visar ett aningen mindre positivt mönster jämfört med de som presenterats för läsförståelsedelen, men till övervägande del har hörförståelsedelen också fått ett mycket positivt mottagande.

Bedömningsanvisningarna till delprov B mottogs väl och 97 procent angav att de fungerade bra. Delprovets kravgränser ansågs vara rimliga eller till viss del rimliga av alla utom fem svarande lärare.

I vanliga fall sambedöms även delprov B men i år blev tiden knapp... Jag upplevde dock att bedömningsstödet var gott och jag kände mig trygg i min bedömning utifrån det.

I samband med årets prov utnyttjade 55 lärare möjligheten att lämna kommentar om delprov B i det öppna svarsfältet. Några lärare tar i sina kommentarer upp det faktum att läs- och hörförståelseprov kräver att eleverna koncentrerar sig under en längre sammanhållen tid. Det vanligast förekommande temat var emellertid provets svårighetsgrad, och åsikterna gick isär:

Ett jättebra prov den här terminen. Både läs och hörförståelsen höll "rätt" nivå.

Det kan ligga i generationen samt hur bedömningsmaterialet var utformat. Men majoriteten av mina elever lyckades få nästintill alla rätt på listening delen främst.

Ofta tar delprov B's texter upp alldeles för specifika ämnen som inte utgör ett lämpligt underlag att läsa om för yrkeselever. Del 4 tycker jag bör innehålla fler allmängiltiga nyheter och kanske också modernare nyheter.

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

Samtliga 193 lärare som besvarade enkäten ansåg att delprovet gav eleverna möjlighet att visa sin förmåga att formulera sig och kommunicera i skrift. 97% av lärarna tyckte att uppgiften var lämplig eller mycket lämplig i relation till ämnesplanen och endast sex av de svarande lärarna tyckte det motsatta. När det gäller de kommenterade exemplen på elevprestationer som medföljer provmaterialet tyckte en stor majoritet av lärarna att de gav ett mycket gott eller tämligen gott stöd vid bedömningen. Endast två lärare ansåg att de kommenterade exemplen på elevprestationer enbart gav ringa stöd. I de öppna kommentarerna fanna såväl positiva som kritiska synpunkter på både uppgiften, bedömningsanvisningarna och kravnivåerna. Dessutom uttrycktes synpunkter på själva provsituationen och möjligheten till sambedömning.

Bra ämne. Gav upphov till många spännande tankar och funderingar.

Kraven är mycket lågt ställda för att nå E.

Jag upplevde även här att ämnet var svårt för en del 16-åringar eftersom de inte har så stor erfarenhet. När det gäller innehållet i texterna beror det till viss del på deras mognadsnivå hur brett och varierat det blev, och det har egentligen inte så mycket med engelska att göra.

På min arbetsplats ges vi helt enkelt inte tillräckligt med tid för samedömning. Vår skolläda försöker i största möjliga mån fasa ut nationella proven trots att vi lärare stretar emot - men det innebär också att de gör det så svårt som möjligt för oss att rätta och bedöma.

Elevenkäter från storskaliga utprövningar

Som tidigare år har samtliga uppgifter som ingick i provet genomgått en storskalig utprövning med fyra- till femhundra elever från slumpvis valda skolor från olika delar av landet. När det gäller delprov A är volymerna av praktiska och ibland inspelningstekniska skäl något mindre. Elevpopulationerna i utprövningarna kommer från ett så stort antal program som möjligt och såväl kommunala som fristående skolor samt vuxenutbildning medverkar.

Precis som lärarna ges eleverna vid varje utprövningstillfälle möjlighet att uttrycka sina synpunkter om provet, så kallad *test-taker feedback*. De medverkande eleverna besvarar enkätfrågor utifrån olika aspekter av acceptans, upplevd svårighetsgrad, självskattning och funktionalitet. Svaren ges i en 5-skalgig så kallad Likertskala, där 1, 2 och 3 redovisas sammantagna som positiva svar i denna rapport och den statistik som redovisas i procentandelar har avrundats. Eleverna får utöver enkätfrågor även möjlighet att i skrift fritt kommentera varje enskild uppgift. Enkätresultatet tillmäts mycket stor betydelse vid sammansättning av prov.

Som ett ytterligare led i att säkerställa likvärdighet över tid används ofta uppgifter från olika års utprövningar i ett prov. Detta innebär att det inte alltid är samma elever som har svarat på enkätfrågorna till var och en av uppgifterna. Nedan redovisas elevenkäter som genomförts i samband med de utprövningar som har föregått 2024 års prov. På det hela taget känns svaren igen från tidigare års uppgifter som förekommit i prov, även om det kan variera något från år till år avseende vilken uppgiftstyp och vilket innehåll som har uppskattats mest av eleverna.

Delprov A: muntlig produktion och interaktion

Årets uppgift i Delprov A hade tagits emot på ett mycket positivt sätt av eleverna då den prövades ut 2020. 92 procent av eleverna som var med och testade uppgiften ansåg att uppgiften var bra och nästan lika många tyckte att den prövade något viktigt. 87 procent av eleverna var nöjda med sin egen prestation och 89 procent tyckte att uppgiften gav en rättvis bild av deras förmåga att tala engelska. 92 procent av eleverna tyckte att uppgiften var lätt. Att många elever känner sig bekväma med provsituationen i delprov A framgår när man läser deras kommentarer men det förekommer också olika typer av förslag på förbättringar:

Det var ganska kul och det var bra att köra med X, han var lugn och pratade så jag förstod. Detta är något som är väldigt bra träning för min engelska.

A good task which makes that we dare to use our english in a way that make our speaking easy to understood. Even if I didn't use a lot of words. I know tasks like this maybe the reason to let me use them.

Det var en bra uppgift och aktuella frågor tog ni upp här.

I would've liked a set timelimit so you don't get lost in the first conversation. There are too many guidelines on part two.

Delprov B: B 1 – läsförståelse

Läsförståelsedelen bestod av fyra uppgifter av olika innehåll och format. Delprovet inleddes med en så kallad *one word gap*-uppgift. Denna uppgift hade förekommit i flera tidigare prov och fungerade därför som en så kallad ankaruppgift med syfte att kunna jämföra resultat över tid och mellan prov.

Den andra delen togs emot väl när den utprövades 2015. 89 procent av eleverna tyckte att den var bra. 79 procent av eleverna tyckte att uppgiften var lätt och 87 procent av dem ansåg att den testade något som var viktigt att kunna. 77 procent kände att de hade presterat bra på uppgiften och 80 procent ansåg att den gav en rättvis bild av deras kunskaper i engelska.

Bland de öppna elevkommentarerna finns det många elever som uttrycker sig positivt i generella ordalag. I övrigt är det vanligt att de väljer att ta upp uppgiftens svårighetsgrad. Nedan följer exempel på hur eleverna svarat:

It was a good and well-done test. I enjoyed it.

This task was really funny. I really had to dig into my memory to find words who could be the right ones.

The test was easy. I felt that these tests show how good you are at English but they are way too easy.

It was really hard.

Jag gillade X men det kändes som om det fanns alldeles för många alternativ man själv tycker är rätt, men som man kommer att få fel för.

Delprovets tredje uppgift prövades ut vårterminen 2019. 83 procent av de elever som fyllt i enkäten ansåg att det var en bra uppgift och 77 procent kände att de hade presterat bra på uppgiften. 82 procent ansåg att den testade något viktigt och 81 procent att den gav en rättvis bild av deras förmåga att läsa och förstå engelska.

Bland kommentarerna om uppgiften finns det många som tar upp ämnet och svårighetsgraden:

Det var en bra text. Själva budskapet var bra

Intressant då man lärde sig att skaparen till något inte alltid är den man tror det är. Samt att X är intressant. Om texten är intressant, blir det även lättare att förstå, man vill mer. Så försök att hitta intressanta teman. Något som är relevant för ungdomar/tonåringar.

The test was good, not too easy, not too difficult. You could understand the instructions and you knew what to do

Testade läsförståelsen på ett bra sätt, lagom mycket text och använde lagom svår engelska. Vissa ord som var svåra att förstå men lättare när man läste allt och såg helheten

I think it was boring in the end to read. För långdraget

It was kinda tricky with a few answers "between the lines". It also was a lot of text which gets boring very fast

Som flera tidigare år avslutades delprov B 1 med en uppgift avseende helhetsförståelse av innehållet i kortare nyhetstexter. Texterna var hämtade från olika års utprovningstillfällen och hade tagits emot väl i samtliga utprovningversioner där de förekom.

Delprov B: B 2 – hörförståelse

Hörförståelsedelen i årets prov inleddes med 10 kortare avsnitt som hade ett gemensamt innehållsligt tema. Uppgiften var populär vid utprovningstillfället då hela 90 procent av eleverna ansåg att det var en bra uppgift. 79 procent av testtagarna tyckte att uppgiften var lätt, 84 procent att den testade något viktigt och 84 procent tyckte att den gav en rättvisande bild av deras kunskaper.

Många av eleverna har lämnat positiva kommentarer till uppgiften och den vanligaste åsikten bland dessa är att uppgiftens innehåll var bra och intressant. I övrigt är det vanligt att de tar upp att svårighetsgraden var lagom och att formatet med ett item i taget var bra:

The stories were interesting while testing my listening skills to different dialects and types of stories.

Det var inte så svårt att hänga med och jag tycker att den var bra

Delprovets andra uppgift utprovades 2021. 73 procent av eleverna menade att den var bra och 52 procent att uppgiften var lätt. 64 procent tyckte att programmet var intressant och 76 procent av eleverna var av åsikten att uppgiften testade något viktigt. Slutligen tyckte 69 procent att den gav en rättvisande bild av deras kunskaper i engelska.

De positiva kommentarerna följer inte något speciellt mönster. En är av mer generell karaktär och andra tar upp specifika saker som att de uppskattade innehållet eller att det var bra att de fick lyssna två gånger på programmet:

Some parts/questions was harder than others but I think that's something good. It should be a little bit challenging.

It went fine. Was ok cause we could listen twice.

It was interesting.

Elever upplever ofta hörförståelseuppgifter som mer utmanande än läsförståelseuppgifter. Ljud är flyktigare och situationen kan skapa större osäkerhet än vid läsförståelsedelar. Detta återspeglas i enkäterna, särskilt i öppna kommentarer. Några elever har här synpunkter på talhastighet eller personernas sätt att tala:

De pratade lite snabbt på vissa platser. Även vissa ord var lite svåra att förstå pga dialekter.

Svårt att höra vissa och det gick snabbare men bra för man fick höra två gånger.

Årets delprov B2 avslutades med ett autentiskt radioprogram. Av testtagarna tyckte 83 procent att det var en bra uppgift och 71 procent att den var lätt. 83 procent menade att uppgiften testade något viktigt och 70 procent ansåg att den gav en rättvisande bild av deras engelska hörförståelse.

Av de öppna kommentarerna kan man se att många elever är nöjda med innehåll och svårighetsgrad:

Interesting to listen to. Fun to learn about American history even if it's about sport

Felt like a normal English listening test but perhaps a bit harder than the ones I'm used to. Maybe in a good way though.

Interesting and easy to follow. You learn something as well which is nice. Good job!

It was good because X had an accent

Svårt att höra vad de sa och ibland gick det för fort men det var ett bra test

Delprov C: skriftlig produktion och interaktion

När uppgiften prövades ut 2019 tyckte 83 procent av eleverna att det var en bra provuppgift. 85 procent av eleverna tyckte att uppgiften testade något viktigt och 81 procent av dem var vid skrivtillfället nöjda med den egna prestationen. Vidare ansåg 80 procent av testtagarna att uppgiften var lätt och 88 procent tyckte att uppgiften gav en rättvis bild av deras förmåga att uttrycka sig på engelska.

De öppna kommentarerna visar att eleverna i hög utsträckning är nöjda med uppgiften och tar, med något undantag, upp att uppgiftens utformning, ämne och instruktioner fungerade väl:

Det var väldigt bra eftersom ämnet till texten är något som folk kan skriva om & har åsikter om.

Good and easy subject to write about. Good amount of time, almost so that you can shorten it. Maybe some more points to write about but not necessary. In general good easy to write and don't take that long to do. Awesome!

I think the test was fun and that you could write a lot about it and write from your own experiences and beliefs. It was a little bit hard to understand what to write about

Pic a topic that is more important to students

5. Avslutning

Sammanfattningsvis kan konstateras att 2024 års nationella prov fungerat väl och överensstämmer med den stabilitet över tid som kännetecknar proven i engelska.

De synpunkter från lärare som samlats in efter provtillfället överensstämmer i stort med de åsikter från lärare och elever som inhämtats under konstruktionsprocessen. Att provet mottogs över lag väl och upplevdes ge ett gott stöd vid betygssättningen framgår av lärarenkäten som medföljde provmaterialet. Liknande synpunkter, fast på uppgiftsnivå och med ett lite annat fokus, förekommer i elevenkäterna som medföljde utprövningen av uppgifterna. Denna så kallad *test-taker feedback* utgör en väsentlig del av arbetet med de nationella proven i engelska.

Vårens prov 2024 är det sista pappersbaserade provet inom ungdomsskolan. Vuxenutbildningen kommer däremot att ha tillgång till pappersbaserade prov ytterligare en tid. Digitaliseringen av nationella prov och bedömningsstöd har föregåtts av ett stort förändringsarbete av det nationella provsystemet. Innehållsmässigt är mycket sig likt för proven i engelska, men skolornas förberedelsearbete, själva genomförandet och bedömningspraktiken skiljer sig åt mot pappersbaserade prov.

Utvecklingsarbetet pågår ständigt och hur proven kommer att se ut i framtiden påverkas av ämnesplanernas utformning och språksyn, samt i viss mån också av den tekniska

utvecklingen. För att utvärdering och postvalidering ska fungera lika väl även i fortsättningen är det avgörande att det kollaborativa arbetssättet fungerar, samt att de storskaliga utprovningarna renderar samma stabila statistiska underlag för proven, även när de från och med hösten 2024 i huvudsak genomförs i Skolverkets provplattform.

Vi som arbetar med det nationella provet i engelska 5 ser fram emot att under kommande år fortsätta detta kunskaps- och erfarenhetsutbyte med elever och lärare på landets skolor vid utvecklingen av det nationella provet för Engelska 5.